

Η ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Ἡ λειτουργική φύση καὶ δομὴ τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ Ἀπ. Παῦλος ἀναλύει διεξοδικά τὴν ἐννοια τῆς Ἐκκλησίας ὡς σώματος Χριστοῦ. Ὁ Χριστός - λέγει - εἶναι ἡ Κεφαλὴ, ἡ Ἐκκλησία τὸ σῶμα του. Ὅλοι οἱ πιστοὶ εἶναι μέλη τοῦ ἰδιοῦ σώματος. Ὁ Χριστός ζωοποιεῖ τὸ σῶμα, τὰ μέλη τρέφονται μετὰ τὴ χάρις τοῦ Χριστοῦ καὶ ζοῦν ἐνωμένα μεταξύ τους. Στὸ ἀνθρώπινο σῶμα κάθε μέλος ἐκτελεῖ τὸ δικό του ἔργο, πού εἶναι ὀργανικά δεμένο μετὰ τὸ ἔργο τῶν ἄλλων μελῶν. Ἄν κάποιος μέλος παύσει νὰ ἐργάζεται, τότε κλονίζεται ἡ ἰσορροπία ὅλου τοῦ σώματος. Κάθε μέλος ἔχει τὴ θέση του μέσα στὸ σῶμα, καὶ δὲν μπορούμε νὰ μιλοῦμε γιὰ ἀνώτερα καὶ κατώτερα μέλη, γιὰ σπουδαιότερα καὶ ἀσημότερα.

Μετὰ ἀνάλογο τρόπο λειτουργεῖ καὶ ἡ Ἐκκλησία. Μετὰ τὴ λειτουργικὴ ἐνότητα καὶ συνεργασία ὅλων τῶν μελῶν της. Γι' αὐτό, «ὅταν πάσχει ἓνα μέλος, πάσχουν μαζί του ὅλα τὰ μέλη· καὶ ὅταν δοξάζεται ἓνα μέλος, χαίρουν μαζί του ὅλα τὰ μέλη». Ἡ συνειδηση ὅτι ὡς μέλη τῆς Ἐκκλησίας οἱ πιστοὶ εἶναι λειτουργικά ἐνωμένοι στὸ ἓνα σῶμα, ἐνισχύει τὸ πνεῦμα ἀδελφοσύνης καὶ ἀγάπης τῆς ἐκκλησιαστικῆς κοινωνίας.

✓ **Μία, Ἀγία, Καθολικὴ καὶ Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία.** Τίς παραπάνω ιδιότητες σημειώνει γιὰ τὴν Ἐκκλησία τὸ Σύμβολο τῆς πίστεώς μας. Εἰδικότερα οἱ ιδιότητες αὐτές σημαίνουν:

ΜΙΑ. Ἡ Ἐκκλησία εἶναι μία, γιατί ἔχει μίαν κεφαλὴ (τὸ Χριστό), ἓνα Πνεῦμα, μίαν πίστη, ἓνα βάπτισμα, μίαν ἀρχή καὶ ἓνα σκοπό. Ἀφοῦ ἓνας εἶναι ὁ Χριστός, ἓνα εἶναι καὶ τὸ ἀληθινὸ σῶμα του, καὶ ἄρα δὲν μπορεῖ νὰ ὑπάρχουν πολλές Ἐκκλησίες.¹ Ἀρα μόνο ἡ Ὁρθοδοξία μπορεῖ νὰ ὀνομάζεται Ἐκκλησία, καταχρηστικά δὲ χρησιμοποιεῖται ὁ ὅρος γιὰ τὴ δήλωση ἄλλων χριστιανικῶν ομάδων, πού ἔχουν ἀποσχισθεῖ ἀπὸ τὸ ἓνα Σῶμα. Ἡ ιδιότητα ΜΙΑ ἐκτός ἀπὸ

1. Ἡ ὑπαρξη πολλῶν (τοπικῶν) Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν δὲν καταστρέφει τὴν ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ Ὁρθοδοξία ἔχει ὑπερεθνικὸ καὶ ὑπερφυλετικὸ χαρακτήρα. Δὲν καταλύει τὰ ἔθνη καὶ τοὺς λαούς, ἀλλὰ ἐνώνει ὅλους στὸ ἓνα σῶμα. Ἡ κοινὴ πίστη καὶ λατρεία, ὁ κοινὸς τρόπος διοικήσεως καὶ ὁ κοινὸς τρόπος ζωῆς (τὸ ὀρθόδοξο ἥθος) εἶναι τὰ θεμέλια τῆς ἐνότητος ὅλων τῶν τοπικῶν Ἐκκλησιῶν. Ὅπου δὲ σώζεται ἓνα ἀπὸ τὰ στοιχεῖα αὐτά, σχηματίζεται νόθος σῶμα, πού ὡς «αἵρεση» ἢ «σχίσμα» κόβεται ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία.

Συμβολισμός της Θ. Εὐχαριστίας στήν Κατακόμβη τοῦ Ἀγίου Καλλίστου
(Ρώμη 2ος αἰώνας)

τήν ἐνότητα δείχνει καί τή μοναδικότητα τῆς Ἐκκλησίας στήν υπόθεση τῆς σωτηρίας. Μόνο μέσα στή ΜΙΑ Ἐκκλησία ὑπάρχει σωτηρία.

ΑΓΙΑ. Ἡ Ἐκκλησία εἶναι ἁγία, γιατί ἁγιάζεται συνεχῶς ἀπό τήν κεφαλή της, τό Χριστό, καί τό Ἅγιο Πνεῦμα. Ὅλοι οἱ πιστοί ἀποτελοῦν τήν κοινωνία τῶν Ἀγίων. Ἡ ἠθική κατάσταση τῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας, κληρικῶν καί λαϊκῶν, εἶναι πιθανό νά παρουσιάζει ἀτέλειες. Αὐτές, ὅμως, δέ βλάπτουν τήν ἀγιότητα τῆς Ἐκκλησίας, πού δέν ἐξαρτᾶται ἀπό τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλά ἀπό τή θεία Κεφαλή της. Ὡς ἁγία ἡ Ἐκκλησία ἁγιάζει. Ἔργο της εἶναι «ὁ καταρτισμός τῶν ἁγίων», ἡ μεταμόρφωση τοῦ κόσμου σέ κοινωνία ἀγιότητας καί δικαιοσύνης.

ΚΑΘΟΛΙΚΗ. Ὁ ὅρος καθολική παράγεται ἀπό τό «καθ' ὅλου», πού σημαίνει ὁλόκληρος, ἀκέραιος. Καθολική εἶναι ἡ Ἐκκλησία γεωγραφικά-τοπικά, ἀλλά καί χρονικά. Εἶναι ἀπλωμένη σ' ὅλο τόν κόσμο καί σέ ὅλο τό χρόνο, καί ἐνώνει σέ μιά κοινωνία τοὺς πιστοὺς κάθε ἐποχῆς, τήν πρό Χριστοῦ καί μετά Χριστόν Ἐκκλησία, τήν ἐπίγεια καί τήν οὐράνια. Μ' αὐτή τήν ἐννοια καθολική σημαίνει παγκόσμια καί διαχρονική. Ὁ ὅρος ὅμως ἔχει καί μιά βαθύτερη, ποιοτική, διάσταση. Ὡς σημαίνει μετοχή σέ ὅλη τήν ἀλήθεια, κατοχή ἀκέραιης τῆς

ἀλήθειας τοῦ Χριστοῦ. Γι' αὐτό καθολική σημαίνει ὀρθόδοξος. Ἡ Ἐκκλησία, ὡς Ὁρθοδοξία, κατέχει ὁλόκληρη τὴν ἀλήθεια τοῦ Χριστοῦ. Κάθε τοπική (ὀρθόδοξη) Ἐκκλησία ὀνομάζεται καὶ αὐτὴ καθολική, γιατί ἔχει τὸ πλήρωμα τῆς ἀλήθειας.¹

ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗ. Σημαίνει ὅτι ἡ Ἐκκλησία εἶναι θεμελιωμένη στὴν πίστη τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, πού εἶναι «οἱ θεμέλιοί» τῆς. Ἡ Ἐκκλησία μένει ἀποστολική, ἐφόσον κρατᾷ ἀνόθευτη τὴν Πίστη καὶ Παράδοση τῶν ἁγίων Ἀποστόλων.

Ἡ «ἐν Χριστῷ» κοινωνία καὶ ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας. Ἐνας ὕμνος τῆς Πεντηκοστῆς λέγει, ὅτι τὴν ἡμέρα αὐτὴ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα «εἰς ἐνότητα πάντας ἐκάλεσε». Ἡ ἀνθρωπότητα καὶ ὁλόκληρη ἡ κτίσις βρίσκουν μέσα στὴν Ἐκκλησία τὴν ἐνότητά τους. Τὸ κέντρο τῆς ἐνότητας εἶναι τὸ Πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ. Χωρὶς Χριστό δέν ὑπάρχει ἐνότητα, οὔτε καὶ Ἐκκλησία. Ὅταν, λοιπόν, δέ γίνεται δεκτός «ὁλος» ὁ Χριστός, ὅπως λ.χ. στίς αἵρέσεις, δέν ὑπάρχει ἐκκλησιαστικὴ ἐνότητα καὶ συνεπῶς οὔτε καὶ σωτηρία.

Στὸ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ ἐνώνεται ἡ ἐπίγεια (στρατευομένη) καὶ ἡ οὐράνια (θριαμβεύουσα) Ἐκκλησία. Ἡ χαρακτηριστικότερη ἔκφραση τῆς ἐνότητας τῆς Ἐκκλησίας εἶναι τὸ μυστήριό τῆς Θείας Εὐχαριστίας. Σ' αὐτό πραγματοποιεῖται ὁ λόγος τοῦ Χριστοῦ: «ἵνα πάντες ἐν ὧσιν...» (ἰω. 17, 21). Ὅλα τὰ μέλη καλοῦνται μέ πίστη καὶ μέ ἀγάπη νά συναντηθοῦν στὸ ἴδιο κοινὸ Ποτήριο, ἀνανεώνοντας ἔτσι διαρκῶς τὴν ἐνότητά τους στὸ ἓνα Σῶμα. Ἡ «ἐν Χριστῷ» ἐνότητα τῶν πιστῶν εἶναι ἡ ἴδια ἡ σωτηρία². Κανένας Χριστιανός δέν μπορεῖ νά ζήσει μόνος του. Πρέπει νά μετέχει διαρκῶς στὴ θεία Εὐχαριστία, γιατί ἔτσι μένει ἐνωμένος μέ τὸ Χριστό καὶ μέ τοὺς ἀδελφούς του.

Ἑρωτήσεις

1. Γιατί δέν μπορεῖ ἓνας ἄνθρωπος, ἔστω καὶ ἐπίσκοπος (π.χ. ὁ πάπας), νά ὀνομασθεῖ κεφαλὴ τῆς Ἐκκλησίας;

1. Ὁλόκληρο τὸ ὄνομα τῆς Ἐκκλησίας μας εἶναι: Καθολικὴ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία.

Ἡ Ὁρμαιοκαθολικισμός ὀνομάζεται «Καθολικὴ Ἐκκλησία», γιατί κράτησε αὐθαίρετα τὸ ἐπίθετο αὐτό μετὰ τὸ σχίσμα. Ὁ Ὁρμαιοκαθολικισμός ὀνομάζεται καὶ Δυτικὴ Ἐκκλησία, ἐνῶ ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία ὀνομάζεται καὶ Ἀνατολική.

2. Μία χαρακτηριστικὴ πράξη τῆς Ἐκκλησίας μας παρουσιάζει ἀνάγλυφα τὴν ἀλήθεια αὐτὴ. Στὴν Ἁγία Πρόθεση, πάνω στὸν ἅγιο Δίσκο, ὁ λειτουργὸς κόβει ἀπὸ τὸ πρόσφορο τὴ μερίδα τοῦ Χριστοῦ, τὴν τοποθετεῖ στὸ κέντρο, καὶ γύρω ἀπὸ αὐτὴ βάζει τὴ μερίδα τῆς Θεοτόκου, τῶν λοιπῶν Ἁγίων καὶ ὅλων τῶν πιστῶν, «ζώντων καὶ τεθνεώτων». Γύρω ἀπὸ τὸ Χριστό πραγματοποιεῖται ἔτσι ἡ μυστικὴ σύναξη ὅλης τῆς Ἐκκλησίας.

2. Είναι δυνατό ή Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία νά ὀνομάζεται στήν κυριολεξία «ἐλληνική», «ρωσική», «σερβική» κτλ.;
3. Γιατί τυχόν σκάνδαλα μελῶν τῆς Ἐκκλησίας δέ βλάπτουν τήν ἀγιότητά της;
4. Γιατί δέν μπορούμε νά εἶμαστε ἀπλοί θεατές στό μυστήριο τῆς Θείας Εὐχαριστίας, ἀλλά πρέπει νά μετέχουμε σ' αὐτό;

Κείμενο

«Μία γάρ ἐστίν ἡ σὰρξ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ καί ἐν αὐτοῦ τό αἷμα, τό ὑπέρ ἡμῶν ἐκχυθέν· εἰς καί ἄρτος τοῖς πᾶσιν ἐθρύφθη, καί ἐν ποτήριον τοῖς ὅλοις διενεμήθη· ἐν θυσιαστήριον τῇ πάσῃ Ἐκκλησίᾳ καί εἰς ἐπίσκοπος, ἅμα τῷ πρεσβυτερίῳ καί τοῖς διακόνοις, τοῖς συνδούλοις του... καί μία ἡ Ἐκκλησία, ἣν ἰδρύσαντο οἱ ἅγιοι Ἀπόστολοι ἀπό περάτων ἕως περάτων ἐν τῷ αἵματι τοῦ Χριστοῦ».

(Μία εἶναι ἡ σάρκα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ καί ἓνα τό αἷμα του, πού χύθηκε γιά μᾶς· καί ἓνας ἄρτος κομματιάστηκε γιά ὅλους, καί ἓνα ποτήρι μοιράστηκε σ' ὅλους· ἓνα θυσιαστήριο (ὑπάρχει) σ' ὅλη τήν Ἐκκλησία καί ἓνας ἐπίσκοπος, μαζί μέ τό πρεσβυτέριο καί τούς διακόνους, τούς συνδούλους του... καί μία (εἶναι) ἡ Ἐκκλησία, πού ἰδρυσαν οἱ ἅγιοι Ἀπόστολοι ἀπό ἄκρο σ' ἄκρο (τοῦ κόσμου) στό αἷμα τοῦ Χριστοῦ...). (Ἅγιος Ἰγνάτιος ὁ Θεοφόρος, πρὸς Φιλαδελφεῖς 4, Β.Ε.Π. 2,308).

